

yazmabilim

Yazma Eser Araştırmaları Dergisi
Journal of Manuscript Studies

Sayı / Issue 1 • Eylül / September 2025

FATİH
SULTAN
MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ

YAZMA ESERLER
VAKFI

yazmabilim
Yazma Eser Araştırmaları Dergisi

Yazmabilim: Yazma Eser Araştırmaları Dergisi - Cilt 1 - Sayı 1
Yazmabilim: Journal of Manuscript Studies - Volume 1 - Issue 1

Yazma ve basma kitap kùltürü ile tarihi üzerine özgün incelemeler yayımlayan,
akademik, çift kör hakemli, açık erişimli ve tematik bir dergi olup altı ayda bir
yayımlanmaktadır.

It is an academic, double-blind peer-reviewed, open-access, and thematic journal that
publishes original studies on the culture and history of manuscript and print books,
and is published biannually.

SAYI - ISSUE 1 / EYLÜL - SEPTEMBER 2025

Sahibi - Owner

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi adına
Nevzat Şimşek (Rektör)

Yayıncı - Publisher

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Yazı İşleri Müdürü - Managing Editor

İsa Uğurlu

Tasarım - Design

İslam Şensöz

Mizanpaj

Zeynep Küçükler

Kapak Görseli

Davut Bektaş

İrtibat - Contact

Yazmabilim Dergisi

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Cankurtaran Mah. Caferiye Medresesi Sk. No: 36 Ayasofya Medresesi
Fatih/İstanbul
yazmabilimdersisi@fsm.edu.tr

ÜCRETSİZ - FREE OF CHARGE

web: <http://dergipark.org.tr/yazmabilim> - yazmabilimdersisi.fsm.edu.tr

Copyright© Published by Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi,
Yazma Eserler Uygulama ve Araştırma Merkezi

İstanbul, 34110 Türkiye

yazmabilim

Yazma Eser Araştırmaları Dergisi

Yazmabilim: Journal of Manuscript Studies

Editör

Editor

Mustakim Arıcı / İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Yayın Kurulu

Editorial Board

A. Tunç Şen / Columbia Üniversitesi
Berat Açıl / Boğaziçi Üniversitesi
Betül Bilgin / Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Elif Sezer Aydınlı / Sabancı Üniversitesi
Ertuğrul Ökten / İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Janina Karolewski / Hamburg Üniversitesi
Mehmet Kalaycı / Ankara Üniversitesi
Mustakim Arıcı / İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Nazlı Vatansever / Münster Üniversitesi
Özgen Felek / Yale Üniversitesi
Sami Arslan / Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Tatjana Paic-Vukic / Hırvat Bilimler Akademisi
Tuncay Başoğlu / İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Kitâbiyât Editörü

Book Review Editor

Elif Sezer Aydınlı / Sabancı Üniversitesi

Türkçe Dil Editörü

Turkish Language Editor

Şeyma Benli / İstanbul Medeniyet Üniversitesi

İngilizce Dil Editörü

English Language Editor

Ayşe Başaran / Marmara Üniversitesi

Arapça Dil Editörü

Arabic Language Editor

Said Kayacı / TDV İslam Araştırmaları Merkezi

Yayın Sekreterleri

Managing Editors

Elif Derin / Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Numan Sabit Karali / İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Sosyal Medya Editörü

Social Media Editor

Elif Derin / Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Bilim Kurulu

Scientific Board

Ahmed Şevki Binbîn / Fas Kraliyet Kütüphanesi
Bilgin Aydın / İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Cemal Kafadar / Harvard Üniversitesi
Cengiz Tomar / İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA)
Dana Sajdi / Boston College
Derin Terzioğlu / Boğaziçi Üniversitesi
Faysal el-Hafyan / Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
François Déroche / Collège de France
Guy Burak / New York Üniversitesi Kütüphanesi
Hatice Aynur / Bağımsız Araştırmacı
Hüseyin Yılmaz / George Mason Üniversitesi
İhsan Fazlıoğlu / İstanbul Medeniyet Üniversitesi
İsmail Erünsal / TDV İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM)
Kasım es-Sâmerrâî / Emeritus Paleografi ve Kodikoloji Profesörü
Khalid Zahri / Abdelmalek Es-Saadi Üniversitesi
M. Cüneyt Kaya / İstanbul Üniversitesi
M. Fatih Kaya / Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Mürteza Bedir / TDV İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM)
Nihat Öztoprak / Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Orlin Sabev / Bulgar Bilimler Akademisi
Sanjar Gulomov / Özbekistan Bilimler Akademisi
Serpil Bağcı / Hacettepe Üniversitesi
Şükrü Özen / İstanbul Üniversitesi
Tülay Artan / Sabancı Üniversitesi
Zeren Tanındı / Bursa Uludağ Üniversitesi

İçindekiler Table of Contents

Araştırma Makaleleri / Research Article

- Berat Açı** Yazmadaki Kayıtları Sınıflamak: Eylem Temelli
Kuyûdat Tasnifi / 1-44
Classifying Manuscripts Notes: An Action-Oriented
Classification
- François
Déroche** A Path with Many Crossroads: The Saadian
Manuscripts in the Escorial and Their Notes / 47-61
Çok Kavşaklı Bir Yol: Escorial'deki Sa'dî
Yazmaları ve Notları
- Munir Drkić,
Ahmed Zildžić** A Transottoman Text and Linguistic Ecology: Manuscripts
of The *Tuħfe-i Şābiđi* in Ottoman Bosnia / 65-88
Osmanlı Ötesi Bir Metin ve Dilsel Ekoloji:
Osmanlı Bosnasında *Tuħfe-i Şābiđi* Nüshaları
- Sadık Yazar** Bursalı Mahmûd Âgâh/Nâsîh'ın Telife Dönüşen
Tashihleri: Şemseddîn Sivasî'nin *Mevliği*'i Örneği / 91-155
Bursali Mahmûd Âgâh/Nâsîh's Emendations as Authorship:
A Case Study of Shams al-Dîn Sivasî's *Mevliğ*
- Elif Derin** Osmanlı Kitap Kültüründe Kuyûdât Mahalli
Olarak Zahriye: Âşir Efendi Koleksiyonu Örneği / 159-184
Zahriya as a Space of Records in Ottoman Book Culture:
The Case of the Âşir Efendi Collection

Araştırma Notları / Research Notes

Kadir Turgut
Nebahat Turan

Türkiye’de Yazma Eserlerin Sergüzeşti: Kütüphaneler ve Kurumsal Dönüşümler / 187-254
The Fate of Manuscripts in Turkey: Libraries and Transformations

Ahmet Eşer

Kitap Kültürü, Kodikoloji ve Tahkikli Neşir Çalışmaları İçin Bir Kaynak Olarak Türkiye Diyanet Vakfı İşlâm Ansiklopedisi / 257-315
Türkiye Diyanet Foundation Encyclopedia of Islam as a Resource for Studies in Book Culture, Codicology, and Critical Edition

Söyleşi / Conversation

Berat Açıl
Sami Arslan

Prof. Dr. İsmail Erünsal ile Söyleşi
An Interview with Prof. Dr. İsmail E. Erünsal / 319-329

Kitâbiyât / Book Reviews

Mohammed Omar Alkaf

كشف الظنون عن أسامي الكتب والفنون
مصطفى بن عبد الله القسطنطيني المعروف بكاتب جلبي وبحاجي خليفة (1017-
1067هـ-/1609 1657م).
تحقيق: أكمل الدين إحسان أوغلي، بشار عواد معروف، مهران محمود الزعبي، محمود بشار
العبيدي،
مؤسسة الفرقان للتراث الإسلامي – مركز دراسات المخطوطات الإسلامية، لندن،
1443هـ/2021م، 1-10. / 333-364

Mustafa ibn ‘Abd Allāh (Kātib Çelebi, Hacı Khalīfa), *Kashf al-Zunūn ‘an Asāmī al-Kutub wa al-Funūn*. Critical edition prepared by Ekmeleddin İhsanoğlu and Bashar ‘Awwād Ma‘rūf, London: Al-Furqan Islamic Heritage Foundation, Center for the Study of Islamic Manuscripts, 2021.

İsa Uğurlu

Said Aljoumani, Guy Burak, and Konrad Hirschler, eds. *The Library of Aḥmad Pasha al-Jazzār: Book Culture in Late Ottoman Palestine*, Leiden: Brill, 2025. xiii+480. / 367-372

Muhammed Celil
Altuntaş

Muhammed Enes Topgöl, *Âlimler, Meclisler, Râviler: Bir Kitabın Serüveni, İbn Hacer el-Askalânî’nin Lisânü’l-Mîzân’ının Telif Hikâyesi*, İstanbul: Ketebe Yayınları, 2024, 183. / 375-381

© Telif Hakkı

Yazmabilim: Yazma Eser Araştırmaları Dergisi'nde yayımlanan yazıların yasal ve bilimsel sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazıların yayın hakkı Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'ne aittir. Derginin hiş bir bölümü yayıncının izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt yöntemiyle veya başka bir yöntemle çoğaltılamaz, bir veri muhafaza sisteminde saklanamaz veya iletilemez. Kaynak göstermek kaydıyla alıntı yapılabilir.

Yazmabilim: Yazma Eser Araştırmaları Dergisi'nde yayımlanmak üzere gönderilen tüm çalışmalar "iThenticate" intihal programında tarandıktan sonra değerlendirmeye alınmaktadır.

© Copyright

The authors retain all copyrights in *Yazmabilim: Journal of Manuscript Studies*. Copyright for this journal belongs to FSM Vakıf University. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, or any information storage and retrieval system, without permission in writing from the authors.

All papers submitted for publication to *Yazmabilim: Journal of Manuscript Studies* are reviewed after verification for the originality of written work by plagiarism detection software "iThenticate".

TAKDİM / INTRODUCTION

İslam yazma eserleri ve kitap kültürü Türkiye’de ve dünyada nicelik ve nitelik açısından giderek artan ve derinleşen bir ilgiye mazhar olmakta, bu temayla ilgili Arapça ve İngilizce başta olmak üzere çeşitli dillerde süreli yayınlar bulunmaktadır. FSMVÜ Yazma Eserler Uygulama ve Araştırma Merkezi bünyesinde neşir hayatına 2025 yılında başlayan *Yazmabilim: Yazma Eser Araştırmaları Dergisi* en fazla yazma eser barındıran ülkelerden biri olan Türkiye’de akademik hakemli bir dergiye olan ihtiyaca cevap vermek, disiplinlerarası bir saha olan yazma eser incelemelerinde araştırmacılara bir mecra olmak üzere yola çıkmış ve ilk sayısıyla okuyucuyla buluşmuştur. *Yazmabilim* İslam yazma eserleri, yazma ve basma kitap kültürü ile tarihi üzerine özgün incelemeler yayımlayan akademik, hakemli, açık erişimli bir dergidir.

Derginin adı özgünlük kadar kapsam alanını da tam yansıtması amacıyla tercih edilmiştir. Yazmabilim teriminin akademik literatürde en az çeyrek asırdan beri mevcudiyetine¹ rağmen yaygınlık kazanmadığı görülmektedir. Bu itibarla ön ad olan “yazmabilim”, Arapça ve İngilizce mukabilleri “ilmü’l-mahtûtât” ve “codicology” kavramları gibi Türkçe bir terim olarak kullanıma girmesi ve benimsenmesi düşüncesiyle seçilmiştir. Yazmabilim, “ilmü’l-mahtûtât” ve “codicology” ıstılahlarını mefhum olarak içermekle birlikte “manuscriptology” veya “manuscript studies” terimlerini de karşılayacak bir anlamla teklif edilmiştir. Böylelikle ikinci ad olan “yazma eser araştırmaları” ile hem ilk adı pekiştirmek hem de genişletmek arzu edilmiştir.

Yazmabilim: Yazma Eser Araştırmaları Dergisi FSMVÜ Yazma Eserler Uygulama ve Araştırma Merkezi’nin çalışma alanları ile uyumlu bir şekilde İslâm yazma eserlerini ağırlıklı olarak dil, edebiyat, mantık, İslâmî ilimler, tarih, dinler tarihi, ahlâk ve siyaset, felsefe ve bilim tarihi disiplinleri açısından kapsamlı bir şekilde inceleyerek yazma eserlerin bilimsel katkılarını daha geniş bir çerçevede sunmayı amaçlamaktadır. Bununla birlikte aynı kapsamda nadir eserler ve koleksiyonları hakkındaki araştırmalar da derginin yayın alanına dâhil edilmektedir.

¹ Tespit edebildiğimiz kadarıyla “yazmabilim” terimini Türkçede ilk olarak Günay Kut önermiştir; bkz. Günay Kut, “Yazma Eserler ve Türkiye Toplu Kataloğu Çalışmaları”, *21. Yüzyıla Doğru Türk Kütüphaneciliği: 35. Kütüphane Haftası Bildirileri* içinde, 78-85. Yay. Haz. Özlem Bayram vd. (Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği, 1999).

Dergide yayımlanacak çalışmaların kodikoloji, paleografi, metin dışı unsurlar ve kayıtlar, yazma eserlerin etimi, dolaşımı, kullanımını ve koruma pratikleri ile bu süreçlerde rol alan müellif, müstensih, mütercim, okuyucu, hfız-1 kütüb, sahaf, koleksiyoner gibi aktörler hakkında olması düşünülmüştür. Dergide çıkacak olan araştırma makaleleri ve araştırma notlarında farklı çalışma alanlarında uygulanabilecek analiz yöntem ve tekniklerinin sergilenmesi, dijital beşeri bilimlerde kullanılan kodlamalar ve yazılımlardan faydalanılması ve bunların veri olarak sunulması umulmaktadır.

Yazma eser çalışmalarının artık bir disiplinleşme sürecine girdiēi dikkate alındığında *Yazmabilim: Yazma Eser Araştırmaları Dergisi*'nin tematik ve periyodik bir yayın olarak bu sürece katkı sunması, aynı zamanda gerekli akademik ve bilimsel ltleri karşılayarak mümkün olan en kısa sürede söylem belirleyen bir kaynak haline gelmesi ve uluslararası düzeyde dikkate deēer bir etki oluşturması hedeflenmektedir. *Yazmabilim: Yazma Eser Araştırmaları Dergisi* Türkçenin yanı sıra İngilizce ve Arapça makaleleri kabul ederek bu alanda Türkçe literatürü de zenginleştirmeyi ve sayısı giderek artan araştırmacılar için nitelikli bir adres haline gelmeyi amaçlamaktadır.

Derginin logosunda yazma eserlerde geçen remizlerden biri olan "Sahha (doēru hale geldi)" remzini tercih ettik. Siyah ve kırmızı renkleri yazma eserlerde en fazla kullanılan mürekkep renklerine, krem rengi de kaēıda telmihen seçtik. Kapakta ise derginin her sayısının numarasına işaret eden ebced sisteminden sayılar yer alacaktır.

Yazmabilim: Yazma Eser Araştırmaları Dergisi'nin alanında nitelikli araştırmalara öncülük eden, uzun soluklu ve örnek bir yayın olmasını temenni ediyoruz.

